

Міністерство освіти і науки України
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
Факультет здоров'я та фізичного виховання
Кафедра фізичної терапії, реабілітації, спеціальної та інклюзивної освіти
Інститут спеціальної педагогіки і психології
імені Миколи Ярмаченка НАПН України
Рівненський державний гуманітарний університет
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
Державний заклад «Луганський державний медичний університет»
Комунальний заклад «Закарпатський інститут післядипломної педагогічної освіти»
Закарпатської обласної ради
Університет охорони здоров'я та соціальної роботи
Св. Єлизавети в Братиславі
Центр українсько-європейського наукового співробітництва

Всеукраїнська науково-практична конференція
з міжнародною участю

СПЕЦІАЛЬНА ТА ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА В СУЧАСНОМУ ВИМІРІ: ДОСВІД ТА ІННОВАЦІЇ

23–24 жовтня 2025 року

Львів – Торунь
Liha-Pres
2025

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ:

СМОЛАНКА Володимир – доктор медичних наук, професор, ректор, ДВНЗ «Ужгородський національний університет» – голова організаційного комітету;
МИРОНЮК Іван – доктор медичних наук, професор, проректор з наукової роботи, ДВНЗ «Ужгородський національний університет»;
СІВОХОП Едуард – кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету здоров'я та фізичного виховання, ДВНЗ «Ужгородський національний університет»;
СТЕБЛЮК Світлана – доктор педагогічних наук, доцент кафедри фізичної терапії, реабілітації, спеціальної та інклюзивної освіти, заступник декана з наукової роботи, ДВНЗ «Ужгородський національний університет»;
ФІЛАК Ярослав – кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент, завідувач кафедри фізичної терапії, реабілітації, спеціальної та інклюзивної освіти, ДВНЗ «Ужгородський національний університет»;
ФІЛАК Фелікс – кандидат медичних наук, доцент кафедри основ медицини, голова науково-методичної комісії факультету здоров'я та фізичного виховання, ДВНЗ «Ужгородський національний університет»;
СІВОХОП Ярослав – кандидат педагогічних наук, доцент, директор, Комунальний заклад «Закарпатський інститут післядипломної педагогічної освіти» Закарпатської обласної ради;
КОЛУПАСВА Алла – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, головний науковий співробітник відділу інклюзивного навчання, Інститут спеціальної педагогіки і психології імені М. Ярмаченка НАПН України;
ТАРАНЧЕНКО Оксана – доктор педагогічних наук, головний науковий співробітник відділу освіти дітей з сенсорними порушеннями, Інститут спеціальної педагогіки і психології імені М. Ярмаченка НАПН України;
ДИЧКІВСЬКА Ілона – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри дошкільної педагогіки і психології та спеціальної освіти імені проф. Т. І. Поніманської, Рівненський державний гуманітарний університет;
СЛОЗАНСЬКА Ганна – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри спеціальної та інклюзивної освіти, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка;
VANSAC Peter – Prof. ThDr., PhD., Dr. h. c. Head of Department of Social Work Institute of bl. M. D. Trčku, Michalovce, Словаччина.

Спеціальна та інклюзивна освіта в сучасному вимірі: досвід та інновації : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю, м. Ужгород, 23–24 жовтня 2025 р. Львів – Торунь : Liha-Pres, 2025. – 420 с.

ISBN 978-966-397-553-5

УДК 376'06(062.552)

ISBN 978-966-397-553-5 © ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2025
© Українсько-польське наукове видавництво
«Liha-Pres», 2025

ЗМІСТ

НАПРЯМ 1. СУЧАСНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СПЕЦІАЛЬНОЇ ТА ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

Processes and challenges of inclusive education of Roma children
from socially disadvantaged backgrounds in Slovakia

Vansač Peter, Noga Vladimír, Kenderešová Elena.....12

Інклюзивна освіта та реабілітаційні технології для пацієнтів з ампутованими
кінцівками: європейський досвід та українські перспективи

Антонова-Рафі Юлія Валеріївна, Худецький Ігор Юліанович19

Current status and features of the development of inclusive education
in the United States of America

Batyuk Liliya Vasylivna, Zhernovnykova Oksana Anatoliyivna.....23

The problems of inclusive education during martial law in Ukraine

Vasylenko Olena Viktorivna.....27

Освітньо-інклюзивний капітал: зміни виш-викладання філософії

Діденко Лариса Віталіївна31

Інклюзивні практики підтримки професійної самореалізації осіб з аутизмом
в Україні та Ізраїлі

Іроні Світлана Григорівна.....38

Освіта дітей з ООП в Україні: ретроспективний аналіз розвитку та виклики
воєнного часу

Колупасєва Алла Анатоліївна42

Гуманістичний вимір сучасної спеціальної освіти

Маліновська Наталія Василівна48

Формування інклюзивної компетентності у здобувачів вищої освіти
в умовах університету

Стеблюк Світлана Василівна, Хома Ольга Михайлівна51

Методичний інструментарій інклюзивної освіти: технологічний комплекс
викладання та навчання

Таранченко Оксана Миколаївна55

Упровадження інклюзивного навчання: реалії, труднощі, очікування

Федорчук Наталія Анатоліївна60

Стан інтеграції ідеї універсального дизайну
в інклюзивне освітнє середовище України

Шайнюк Анастасія Ярославівна.....65

НАПРЯМ 2. ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ, ВИХОВАННЯ ТА РОЗВИТКУ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

«Шафа інклюзії» як елемент організації інклюзивного освітнього простору
у закладі дошкільної освіти

Богатова Катерина Сергіївна 68

Розвиток зв'язного мовлення дітей старшого дошкільного віку
з мовленнєвими труднощами засобами нейроігор

Васильєва Галина Іванівна, Чепак Марія Вікторівна 70

Система логопедичної роботи з корекції та попередження порушень голосу

Велентєєнко Поліна Євгенівна..... 74

Особливості використання арт-технологій в корекції звуковимови дітей
дошкільного віку

Войтович Оксана Василівна..... 78

Сучасні підходи до проведення уроку в спеціальній школі

Гаяш Оксана Володимирівна, Туряниця Сніжана Петрівна 82

Інклюзивне навчання: умови розвитку та виховання дітей з особливими
освітніми потребами

Диусь Каріна Іванівна, Кас'яненко Оксана Миколаївна..... 86

Особливості корекційної роботи з активізації мовлення у дітей
з відсутністю вербальних засобів спілкування

Довмат Анастасія Володимирівна, Косарєва Оксана Іванівна..... 89

Здоров'язбережувальна компетентність як основа формування здорового
способу життя дітей дошкільного віку з інтелектуальними порушеннями

**Думнич Кароліна Вячеславівна, Шекула Каріна Володимирівна,
Шолтіс Габрієла Гейзівна..... 93**

Методика формування умінь будувати речення у дітей
старшого дошкільного віку з ЗНМ

Євтушок Вікторія Вікторівна, Косарєва Оксана Іванівна..... 96

Розвиток зв'язного мовлення дітей старшого дошкільного віку
з ПМР засобами наочного моделювання

Євтушок Людмила Василівна, Косарєва Оксана Іванівна 100

Синхронізація всіх видів праксису в дітей із особливими освітніми
потребами

Єфименко Микола Миколайович..... 104

Результати формування прогностичних умінь молодших школярів
з інтелектуальними порушеннями засобами образотворчого мистецтва

Зан Ольга Михайлівна 109

Діагностика рівня сформованості компонентів психологічної готовності до шкільного навчання у дітей старшого дошкільного віку із загальним недорозвитком мовлення	
Зень Галина Степанівна, Козлюк Ольга Андріївна	113
Аналіз методик корекції заїкання у дітей дошкільного віку	
Казакова Ірина Олександрівна	117
Роль складової структури слова у розвитку комунікативної компетентності дитини	
Кіріллова Анна Олександрівна, Назаренко Валерія Вікторівна.....	123
Педагогічні погляди В.О. Сухомлинського щодо особливостей навчання дітей з ООП у початковій школі у контексті сучасних реалій	
Лавренко Світлана Олександрівна	127
Використання методу візуалізації у роботі з дітьми з інтелектуальними порушеннями дошкільного віку	
Лешко Крістіна Євгенівна, Хома Тетяна Василівна	129
Особливості соціалізації дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання в закладі освіти	
Лизун Наталія Миколаївна	133
Комунікативні групи як форма роботи з учнями з розладами аутичного спектру	
Літвінова Олена Олександрівна.....	136
Розбудова ефективної освітньої діяльності школярів з розладами аутистичного спектра з опорою на стан сенсо-моторного розвитку	
Мельник Вероніка Миколаївна.....	140
Значимість зорово-моторного праксису для психофізичного розвитку дітей із особливими освітніми потребами	
Мога Микола Данилович.....	144
Використання індивідуального підходу в навчанні дітей з ООП в умовах інклюзивного класу	
Негусторова Юлія Сергіївна.....	148
Формування навичок мовленевої моторики у дітей із дизартрією засобами логопедичного масажу	
Парчук Леся Петрівна	151
Концепція та теоретичні засади раннього втручання у роботі з дітьми з розладами аутистичного спектру	
Пенцак Софія Михайлівна, Слюзанська Ганна Іванівна	154
Формування різних видів контролю у молодших школярів з особливими мовленнєвими потребами	
Рібцун Юлія Валентинівна	158

Розвиток комунікативних навичок у дітей із ЗНМ III рівня засобами казкотерапії	
Руденко Наталія Миколаївна, Ковтонюк Аліна Іванівна	162
Казкотерапія як метод формування соціальних навичок у дітей з особливими освітніми потребами	
Сватко Руслана Сергіївна	166
Використання цифрових ресурсів у навчанні та вихованні дітей з особливими освітніми потребами в закладах освіти	
Семененко Олена Борисівна	170
Організаційні засади у застосуванні комплексного підходу у супроводі дітей з особливими освітніми потребами у закладі загальної середньої освіти	
Скляренко Тетяна Владиславівна, Шарабуряк Альона Анатоліївна, Юдакова Інеса Сергіївна	173
Мистецтво Ебру як шлях до краси, спокою й самовираження дітей з особливими освітніми потребами	
Травнікова Наталя Павлівна	177
Комплексний супровід індивідуального розвитку учнів з порушеннями зору	
Турубарова Анастасія Володимирівна, Смоляк Володимир Мирославович	180
Психолого-педагогічні аспекти застосування рухливих ігор у розвитку моторних навичок дітей з інтелектуальними порушеннями	
Фатич Микола Петрович	184
Ігри-драматизації як засіб розвитку виразності мовлення в дошкільників із дизартрією	
Шостак Ольга Олександрівна, Абрамчук Олена Юрївна	188
Шляхи корекції дислалії в учнів початкових класів засобами логоритміки	
Шостак Ольга Олександрівна, Прит Марина Андріївна	192
Особливості ефективної взаємодії школи та сім'ї в умовах інклюзивного навчання	
Штанкевський Ігор Миколайович	195
Корекція просодичної сторони мовлення дітей старшого дошкільного віку із стертою дизартрією засобами інноваційних логопедичних методів	
Юрчук Олексій Іванович, Винник Мар'яна Сергіївна	199
Використання дидактичних ігор у корекції дислалії у дітей дошкільного віку	
Якимець Марія Іванівна	203

Словникова робота – один з найважливіших чинників формування словникового запасу на уроках української мови та літератури для учнів з порушеннями слуху

Ярошинська Наталія Броніславівна207

Даючи знання, не відбирай здоров'я: столи для стояння як шлях до активної та інклюзивної школи

Ясногор Марина Олександрівна, Савіцька Альона Валеріївна, Коновалова Олена Миколаївна.....209

Емоційне благополуччя: сутність та зміст, особливості формування у дітей дошкільного віку із загальним недорозвиненням мовлення

Яцюк Анастасія Василівна, Джеджеря Клавдія Віталіївна213

НАПРЯМ 3. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ В ІНКЛЮЗИВНОМУ ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Альтернативна та допоміжна комунікація у роботі з дітьми з порушеннями психофізичного розвитку: психолого-педагогічний аналіз

Бучмей Дар'я Василівна, Мулеса Мирослава Юрїївна.....217

Інклюзивно-ресурсні центри як ключова ланка в системі підтримки здобувачів освіти з особливими освітніми потребами

Воротинцева Олена Олександрівна, Утьосова Олена Іванівна221

Психолого-педагогічний супровід як ключовий інструмент підтримки дітей з особливими освітніми потребами в закладах дошкільної освіти

Зобенько Наталія Анатоліївна225

Співпраця з батьками як складова психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в інклюзивному середовищі

Кіндрак Тетяна Миколаївна230

Виховання в сім'ї дитини раннього та дошкільного віку з порушеннями інтелекту

Кляп Маріанна Іванівна.....234

Роль психолога у мультидисциплінарній команді раннього втручання

Козак Марія Михайлівна239

Особливості інклюзивного навчання в закладі дошкільної освіти

Левицька Ганна Михайлівна244

Сучасні підходи до психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими потребами в інклюзивному середовищі

Любченко Інна Іванівна, Харченко Ірина Михайлівна, Сажіснюк Алла Петрівна248

Логоритміка як засіб корекційно-розвиткової роботи з дошкільниками з вадами мовлення в інклюзивному освітньому середовищі	
Носуля Валентина Авер'янівна	253
Від формального документа до реального плану: психолого-педагогічна характеристика дитини як ключ до якісного написання висновку про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку особи в ІРЦ та розробки індивідуальної програми розвитку в закладі освіти	
Слободська Тетяна Вікторівна	255
Комплексна підтримка дитини з особливими освітніми потребами як умова успішної соціалізації особистості	
Сухорукова Алла Федорівна, Гречка Наталія Миколаївна, Лобода Олена Вікторівна	259
Співпраця педагогів та батьків в системі інклюзивного навчання: актуальність, очікування, проблеми	
Федорчук Інна Анатоліївна	264
Психоемоційна підтримка дітей з особливими освітніми потребами під час кризових ситуацій	
Цегельник Тетяна Миколаївна, Гарасим Яна Андріївна.....	268
Розвиток дрібної моторики за допомогою ігор та вправ з кінетичним піском для дітей з особливими освітніми потребами	
Чуприна Юлія Валеріївна	272
Сучасні виклики та перспективи навчання дітей з порушеннями слуху в умовах інклюзії: сурдопедагогічний погляд	
Шевченко Володимир Миколайович.....	274
Супровід родин, які виховують дітей з порушенням слуху	
Юдіна Людмила Іванівна.....	278
Soft skills як ресурс ефективного супроводу дітей з ООП	
Яцина Олена Федорівна	281

НАПРЯМ 4. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ РЕАБІЛІТАЦІЇ ТА ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖЕННЯ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ

Оздоровчий потенціал доступних для населення міста Ужгорода фітнес-технологій	
Бондарчук Наталія Яківна	285
Фізична терапія та VR-технології як чинники підвищення ефективності відновлення	
Гузак Олександра Юріївна	290
Вплив терапевтичних вправ на опорно-рухову систему людини	
Дуткевич-Іванська Юлія Василівна, Мелега Ксенія Петрівна, Русин Людмила Петрівна.....	294

Педагогічні умови розвитку рухової активності осіб з порушеннями психофізичного розвитку засобами адаптивної фізичної культури Колишкін Олександр Володимирович	297
Теоретична оцінка можливостей та проблеми практичного застосування танцювально-рухової терапії у складних випадках лікування та реабілітації Куц Єва Михайлівна	301
Роль залученості до музики у підтримці резилієнтності внутрішньо переміщених молодших школярів Лук'янченко Ольга Миколаївна.....	306
Особливості використання засобів фізичної терапії для дітей з церебральним паралічем Мальцева Ольга Борисівна, Самойленко Світлана Михайлівна.....	311
Інноваційні технології віртуальної реальності в системі соціальної адаптації осіб з хронічними респіраторними порушеннями Мелега Ксенія Петрівна, Кіш Вікторія Павлівна	315
Здоров'язберігаючі технології в діяльності вчителя-логопеда Павлик Лариса Іванівна, Лиса Оксана Іванівна.....	319
Елементи когнітивно-поведінкової терапії як засіб підтримки дітей з особливими освітніми потребами в умовах війни Потюк Софія Василівна	323
Проблеми впровадження VR/AR-технологій у психосоціально-корекційну роботу дітей з інвалідністю Росоха Наталія Михайлівна	327
Фізіологічні особливості серцево-судинної системи юних футболістів Русин Людмила Петрівна, Шанта Іван Федорович	330
Оптимізація фізичної активності дітей з РАС засобами сенсорної інтеграції Сабадош Мар'яна Володимирівна, Кіш Вікторія Павлівна.....	333
Використання здоров'язберігаючих технологій у фізичному вихованні інклюзивних груп Сивохоп Едуард Миколайович, Білогур Влада Євгеніївна, Семаль Наталія Володимирівна.....	337
Арт-терапія як метод збереження психічного здоров'я Соломка Едуард Тіберійович, Мацькович Марія Романівна	341
Розвиток фізичної реабілітації в контексті сучасних реалій Стеблюк Едуард Едуардович, Дубовенко Дмитро Олегович	345
Актуальні питання реабілітації, збереження здоров'я дітей з особливими освітніми потребами в умовах сьогодення Телегіна Ірина Вікторівна.....	347

Науково-теоретичні основи застосування оздоровчої гімнастики під час занять зі студентами	
Тулайдан Вікторія Геннадіївна	352
Засоби фізичної терапії підлітків з сколіозом II ступеня в умовах поліклініки	
Філак Ярослав Феліксович, Філак Фелікс Георгійович	356
Порівняльна оцінка ефективності інтегрованої терапевтичної програми для оптимізації статичної постави та профілактики болю в спині серед студентів із тривалою сидячою діяльністю	
Чопей Андріана Василівна, Сабадош Мар'яна Володимирівна	360
Використання ресурсорієнтованих стратегій та мультимодальних засобів навчання в інклюзії	
Якимович Тетяна Дмитрівна, Вархолик Галина Володимирівна, Николин Надія Павлівна	363

НАПРЯМ 5. ПРАКТИКА ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Досвід формування ролі тьютора в інклюзивному освітньому просторі України	
Аллахвердієва Наталія Ярославівна	367
Практикоорієнтований підхід у викладанні спецметодики вивчення природознавства на спеціальності «Спеціальна освіта, логопедія»	
Горопах Наталія Михайлівна	370
Роль рефлексивних технологій у формуванні професійної готовності майбутніх логопедів	
Зданевич Лариса Володимирівна, Мисик Олеся Станіславівна	374
Комунікативна компетентність як складова педагогічної майстерності майбутніх спеціальних педагогів	
Кашуба Людмила Володимирівна, Вальо Жанна Георгіївна	379
Синергія педагогічної творчості та спеціальної дошкільної педагогіки у формуванні професійних компетентностей майбутніх фахівців зі спеціальної освіти	
Козлюк Ольга Андріївна	383
Підготовка сурдопедагогів для роботи з дітьми з порушеннями слуху в умовах сучасних викликів	
Мостовий Любомир Петрович	387

Соціальна робота з людьми з інвалідністю: польська модель та розробка соціальних проєктів в Україні	
Нохріна Ірина Сергіївна, Швед Ольга Володимирівна, Спіріна Тетяна Петрівна	393
Роль педагогічної практики у становленні професійної компетентності вчителя-логопеда	
Самойлова Ірина Володимирівна, Кулешова Вікторія Володимирівна, Сокол Тетяна Володимирівна ...	398
Використання інтерактивних технологій навчання у вивченні курсу навчальної дисципліни «Інклюзивна освіта в ЗДО»	
Токар Любов Петрівна	402
Формування толерантності та інклюзивної культури у майбутніх вчителів до професійної діяльності	
Трояновська Марія Миколаївна.....	406
Сенсорна інтеграція як сучасний засіб корекції порушень мовленнєвого розвитку дітей з РАС	
Тушич Анна Анатоліївна, Косарєва Галина Миколаївна	410
Професійна підготовка фахівців для корекційної освіти в умовах широкомасштабної війни рф проти України: національні цінності та патріотичне виховання	
Шевченко Світлана Миколаївна	413

рівня розвитку показників прогностичних умінь. Разом з тим, високий рівень у молодших школярів з інтелектуальними порушеннями після експерименту за жодним із показників так і не з'явився.

Література

1. Дмитрієва І. В., Одинченко Л. К., Іваненко А. С. Розвиток особистісно-естетичних якостей в учнів із порушеннями інтелектуального розвитку у спеціальних закладах освіти та закладах освіти з інклюзивним навчанням. *Inclusion and Diversity*. 2024. № 4. С. 9–14.
2. Ужченко І. Ю., Кукса Е. В. Формування прогнозування у молодших школярів із інтелектуальною недостатністю засобами комп'ютерних технологій. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 19 : Корекційна педагогіка та спеціальна психологія*. 2013. № 24. С. 247–253.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-553-5-25>

ДІАГНОСТИКА РІВНЯ СФОРМОВАНOSTІ КОМПОНЕНТІВ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ГОТОВНОСТІ ДО ШКІЛЬНОГО НАВЧАННЯ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ ЗАГАЛЬНИМ НЕДОРОЗВИТКОМ МОВЛЕННЯ

Зень Галина Степанівна

*здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти
кафедри дошкільної педагогіки і психології та спеціальної освіти
імені проф. Т.І. Поніманської
Рівненський державний гуманітарний університет
м. Рівне, Україна*

Козлюк Ольга Андріївна

*кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри дошкільної педагогіки і психології та спеціальної
освіти імені проф. Т.І. Поніманської
Рівненський державний гуманітарний університет
м. Рівне, Україна*

Постановка актуальності проблеми. Перехід від дошкільної освіти до шкільного навчання є складним та вразливим для дітей з загальним недорозвитком мовлення. А успішний початок навчання дітей із ЗНМ

у школі можливий лише за умов цілеспрямованої, систематичної підготовки.

Аналіз досліджень. Підготовка дітей старшого дошкільного віку до навчання у школі в педагогічному аспекті на сучасному етапі досліджується низкою вчених (Л. Артемова, Е. Вільчковський, І. Карабасва, Т. Піроженко, Л. Соловійова, О. Хартман та ін.) [2].

Особливості готовності до шкільного навчання у дітей з ЗНМ прямо чи опосередковано піднімаються у працях (Н. Голуб, Ю. Рібцун, Л. Трофименко, М. Шеремет та ін.)

Мета – висвітлити результати діагностики сформованості компонентів психологічної готовності до шкільного навчання у дітей старшого дошкільного віку із загальним недорозвитком мовлення з подальшим визначенням напрямів корекційно-розвиткової роботи.

Виклад основного матеріалу. Особливості психічного розвитку дітей дошкільного віку із загальним недорозвитком мовлення свідчать про недостатню сформованість у них компонентів психологічної готовності до навчання, серед яких найбільш критичними є окремі особливості психічних процесів, обмежений запас знань і уявлень про довкілля, слабка мотивація, труднощі в спілкуванні, труднощі у розвитку моторної сфери, а також порушення емоційно-вольової та особистісної сфери. Усе це може призвести до значних труднощів у процесі подальшого навчання в школі [2].

З огляду на це підготовка дітей дошкільного віку з загальним недорозвитком мовлення до шкільного навчання є важливим завданням дошкільної освіти, яке потребує залучення різних фахівців, у тому числі логопедів закладів дошкільної освіти, яким варто пам'ятати, що діти цієї категорії потребують не лише логопедичного впливу, а передусім корекції порушень психічного розвитку [3].

Корекційно-розвиткова робота має бути спрямована на формування основних компонентів психологічної готовності до навчання, які потрібні для успішного досвіду навчальної діяльності. На думку психологів та педагогів такими компонентами є: достатній рівень емоційно-вольової, розумової та мотиваційної готовності до навчання в школі. Таким чином, робота фахівців повинна бути спрямована на розвиток вказаних сфер та формування необхідних навичок та умінь у цих напрямках у дітей дошкільного віку із загальним недорозвитком мовлення [1].

Метою проведення констатувального експерименту була діагностика рівнів сформованості компонентів психологічної готовності до шкільного навчання у дітей старшого дошкільного віку із загальним недорозвитком мовлення.

Було визначено критерії сформованості компонентів психологічної готовності до шкільного навчання у дітей старшого дошкільного віку із загальним недорозвитком мовлення: емоційно-вольовий; інтелектуальний; мотиваційний.

Використовувався комплекс діагностичних методів: аналіз мовних карт, бесіда, спостереження; методики, що дозволяють визначити рівень емоційно-вольової регуляції (методика «Пройди лабіринт»); рівень розумового розвитку (розповідь дітей за серією сюжетних картинок, методика «Четвертий зайвий», методика «Еталони»); рівень мотиваційної готовності (бесіда виявлення переважаючих мотивів навчання).

Результати рівнів сформованості компонентів психологічної готовності до школи дітей старшого дошкільного віку з загальним недорозвитком мовлення за емоційно-вольовим критерієм свідчать про те, що діти цього віку з ЗНМ в обох групах показали переважно низький та середній рівень сформованості готовності до шкільного навчання. Так, 58,5% дітей ЕГ та 50,2% опитаних КГ засвідчили низький рівень сформованості емоційно-вольової готовності до шкільного навчання; у 33,2% дітей ЕГ та 41,5% вихованців КГ зафіксовано середній рівень сформованості готовності до шкільного навчання за емоційно-вольовим критерієм. І лише 8,3% дітей ЕГ і КГ виявили високий рівень сформованості готовності до шкільного навчання за емоційно-вольовим критерієм.

Результати рівнів сформованості компонентів психологічної готовності до школи дітей старшого дошкільного віку з загальним недорозвитком мовлення за інтелектуальним критерієм свідчать про те, що діти старшого дошкільного віку з ЗНМ в обох групах досягли в основному низького та середнього рівня сформованості готовності до шкільного навчання. Так, 75,1% дітей ЕГ та 66,8% респондентів КГ засвідчили низький рівень сформованості інтелектуальної готовності до шкільного навчання; у 24,9% дітей ЕГ та КГ зафіксовано середній рівень сформованості готовності до шкільного навчання за інтелектуальним критерієм.

І лише 8,3% дітей КГ виявили високий рівень сформованості готовності до шкільного навчання за інтелектуальним критерієм. В експериментальній групі на констатувальному етапі експерименту не було виявлено жодної дитини з високим рівнем інтелектуальної готовності до школи.

Результати рівнів сформованості компонентів психологічної готовності до школи дітей старшого дошкільного віку з загальним недорозвитком мовлення за мотиваційним критерієм свідчать про те, що діти старшого дошкільного віку з ЗНМ в обох групах також

продemonстрували низький та середній рівні сформованості готовності до шкільного навчання.

Так, 75,1% дітей ЕГ та 66,8% опитаних КГ засвідчили низький рівень сформованості мотиваційної готовності до шкільного навчання; у 24,9% дітей ЕГ та 33,2% вихованців КГ зафіксовано середній рівень сформованості готовності до шкільного навчання за мотиваційним критерієм. В обох групах не було виявлено жодної дитини з високим рівнем емоційної готовності до шкільного навчання.

Констатувальний етап експерименту засвідчив, що переважна більшість дітей старшого дошкільного віку з ЗНМ мають низький та середній рівень сформованості компонентів психологічної готовності до шкільного навчання. Так, 69,5% дітей ЕГ та 61,3% опитаних КГ продемонстрували низький рівень сформованості компонентів психологічної готовності до шкільного навчання; у 27,7% дітей ЕГ та 33,2% вихованців КГ зафіксовано середній рівень сформованості компонентів психологічної готовності до шкільного навчання. І лише 2,8% дітей ЕГ і 5,5% вихованців КГ виявили високий рівень сформованості компонентів психологічної готовності до шкільного навчання.

Отримані в процесі констатувального експерименту результати дозволили окреслити напрями корекційно-розвиткової роботи, метою якої є формування психологічної готовності до навчання дітей дошкільного віку із загальним недорозвитком мовлення, а саме: розвиток рівня емоційно-вольової готовності (розвиток вміння приймати навчальне завдання та дотримуватися його в процесі), мотиваційної готовності (підвищення самооцінки, формування внутрішньої позиції школяра та навчального мотиву), розвитку пізнавальної сфери (розумової готовності).

Висновки. Таким чином, результати констатувального етапу дослідження підтверджують необхідність системної корекційно-розвиткової роботи з дітьми старшого дошкільного віку із загальним недорозвитком мовлення, спрямованої на підвищення рівня їх емоційно-вольової, інтелектуальної та мотиваційної готовності до навчання у школі. Ефективна реалізація цього завдання можлива за умови тісної взаємодії логопеда, вихователя, психолога та батьків.

Література

1. Голуб Н. М. Підготовка дітей із ЗНМ до навчання у школі. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2015. № 7 (51). С. 343–351.

2. Зень Г. С., Козлюк О. А. Готовність до навчання в школі дітей старшого дошкільного віку з ЗНМ: теоретичний аспект. *Наука, освіта,*

суспільство очима молодих : матеріали XVIII Міжнародної науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти і молодих науковців. Рівне : РВВ РДГУ, 2025. С. 63–65.

З. Савлук К. О., Максимець С. М. Роль інтерактивних методів у формуванні зв'язного усного мовлення у першокласників із загальним недорозвиненням мовлення. *Актуальні питання розвитку особистості: сучасність, інновації, перспективи: збірник наукових праць за матеріалами III міжнародної науково-практичної конференції* (м. Житомир, 3 квітня 2025 року) / ред. колегія: Л. Котлова, Л. Бутузова, С. Максимець / МОН України, Житомирський державний університет імені Івана Франка, соціально-психологічний факультет. Житомир, вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2025. С. 569–572.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-553-5-26>

АНАЛІЗ МЕТОДИК КОРЕКЦІЇ ЗАЙКАННЯ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Казакова Ірина Олександрівна

здобувачка освітнього ступеня магістра

кафедри спеціальної та інклюзивної освіти

*Навчально-науковий інститут фізичної культури,
спорту та реабілітації*

*Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»*

м. Одеса, Україна

Постановка проблеми. Зайкання є одним із найскладніших порушень мовлення, що суттєво впливає на розвиток дитини та її соціальну адаптацію. Раннє виявлення та своєчасна корекція є ключовими для подолання зайкання та запобігання його фіксації, оскільки несприятливий прогноз може призвести до формування стійких вторинних психологічних відхилень, таких як логофобія, замкнутість, тривожність, що негативно позначається на якості життя дитини в цілому [2, с. 136].

Проблема корекції зайкуватості є предметом дослідження в багатьох галузях, які пропонують широкий спектр методик та умовно поділяються на традиційні та альтернативні. Незважаючи на значні наукові досягнення у вивченні етіології та патогенезу зайкання,

МАТЕРІАЛИ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ

**СПЕЦІАЛЬНА ТА ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА
В СУЧАСНОМУ ВИМІРІ:
ДОСВІД ТА ІННОВАЦІЇ**

23–24 жовтня 2025 року

Підписано до друку 25.10.2025. Формат 60х84/16.
Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman. Цифровий друк.
Умовно-друк. арк. 24,15. Наклад 100. Замовлення № 1125-103.
Ціна договірна. Віддруковано з готового оригінал-макета.

Українсько-польське наукове видавництво «Liha-Pres»
79000, м. Львів, вул. Технічна, 1
87-100, м. Торунь, вул. Лубічка, 44
Телефон: +38 (050) 658 08 23
E-mail: editor@liha-pres.eu
Свідцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 6423 від 04.10.2018 р.